

ენა, როგორც იდენტობის პოლიტიკის ინსტრუმენტი და პოლიტიკური დომინაციის
საშუალება: რუსეთის გავლენა უკრაინაში ენობრივ პოლიტიკაზე, 2010-2022

გურამი ჯაჯანიძე

*სამაგისტრო პროექტის ანგარიში წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე, პოლიტიკის მეცნიერებისა და
საერთაშორისო ურთიერთობების პროგრამაზე, მაგისტრის აკადემიური ხარისხის
მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად*

პროექტის ხელმძღვანელი: ზარინა ბურკაძე, ასოცირებული პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2023

განაცხადი

როგორც წარდგენილი ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ამ სამაგისტრო პროექტში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

გურამი ჯაჯანიძე

სარჩევი

აბსტრაქტი	5
მადლობა	6
შესავალი	7
1.1 კონტექსტი და პრობლემის აქტუალობა.....	7
1.2 ნაშრომის მიზანი.....	9
1.3 მეთოდოლოგია და კვლევის მეთოდები.....	10
ლიტერატურის მიმოხილვა და თეორიული ჩარჩო.....	12
2.1 ერი სახელმწიფოს სამოქალაქო / ფსიქოლოგიური აღქმა და მულტი-ლინგვისტური ენობრივი პოლიტიკა.....	15
2.2 ერი-სახელმწიფოს ეთნიკურ / პრიმორდიალური და კონსტრუქტივისტული აღქმები და ენობრივი პოლიტიკის დაგეგმვა.....	17
ენა, როგორც იდენტობის მარკერი - აღქმის მნიშვნელობა.....	19
ერნესტ გელნერი, იდენტობის მნიშვნელობა ჯგუფის ფორმირების პროცესში და ენის მნიშვნელობა იდენტობის ფორმირებისთვის	19
ენის ფუნქციის კლასიფიცირება ოთხ კატეგორიად	20
2.3 რეალური შემთხვევები - სამივე თეორიის ჰიბრიდი.....	21
2.4 რა განსაზღვრავს იმას, თუ ერი-სახელმწიფოს რომელ მიდგომას აირჩევს ესა თუ ის ქვეყანა?	21
I თავი - ენობრივი პოლიტიკა უკრაინაში	22
3.1 დამოუკიდებლობიდან ევრომაიდანამდე: ენის პოლიტიკა უკრაინაში 1989-2014 წლებში	23
3.2 ევრომაიდან 24 თებერვლამდე: ენობრივი პოლიტიკა უკრაინაში 2014-2022 წლებში	28
II თავი - ფაქტორები, რომლებიც გავლენას ახდენს უკრაინაში ენობრივი პოლიტიკის განსაზღვრაზე	29
4.1 უკრაინის ისტორიული გამოცდილება.....	30
უკრაინული ენა და რუსეთის იმპერია.....	31
უკრაინული ენა და საბჭოთა კავშირი	32
4.2 ფაქტორი 2 – „ეს კინო ნანახი გვაქვს“ – „რუსული სამყარო“ და ენა, როგორც იარაღი კრემლის ჰიბრიდული ომის არსენალიდან.....	39
ვინ არიან „თანამოქალაქეები“? (Compatriots, соотечественники).....	40

რუსული სამყარო, „თანამოქალაქეების“ კონცეფცია და ბუნდოვანი განმარტება.....	41
ენის როლი „რუსულ სამყაროში“, ენა და „თანამოქალაქეები“.....	43
რას გულისხმობდა ასიმეტრიული ბილინგუალიზმი?	44
ენის საკითხი უკრაინაში: პრიორიტეტი კრემლის გზავნილებში	46
ენის საკითხი, როგორც ერთ-ერთი მთავარი პრობლემა უკრაინასა და რუსეთს შორის ურთიერთობებში.....	48
III თავი - შეცდომა, რომელსაც მკვლევარები და პოლიტიკოსები უშვებენ უკრაინის შემთხვევის შეფასებისას.....	52
5.1 ნაშრომები, რომლებიც მულტილინგვისტურ პოლიტიკას უჭერს მხარს და კონტრასტი უკრაინის კონტექსტთან	55
5.2 მსგავსი ენები, როგორც კონფლიქტის კატალიზატორი	60
5.3 ცენტრალური და აღმოსავლეთ ევროპა - განსხვავებული კონტექსტი.....	61
დასკვნა.....	64
ბიბლიოგრაფია	65

აბსტრაქტი

ენობრივი პოლიტიკა უკრაინაში ბოლო ათწლეულების ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი საკითხია და მას განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა რუსეთსა და უკრაინას შორის არსებულ კონფლიქტშიც. ენის საკითხი უკრაინაში არის ორი ორი იდეის ჭიდილის განუყოფელი ნაწილი. ერთ ასეთ იდეას წარმოადგენს დამოუკიდებელი მკვეთრად გამოკვეთილი ეროვნული იდენტობის მქონე უკრაინა, მეორე იდეას კი - კრემლის რევიზიონისტულ-იმპერიალისტური, „რუსული სამყაროს“ ხედვაზე დაყრდნობილი გეოპოლიტიკური ამბიცია. ენობრივი პოლიტიკა ეხება ისეთ საკითხებს, როგორც არის ერი-სახელმწიფოს მშენებლობა და ადამიანის უფლებები. აქედან გამომდინარე, აღნიშნული საკითხი მკვლევარებში განსაკუთრებული ინტერესის საგანს წარმოადგენს და ხშირად აზრთა სხვადასხვაობასაც იწვევს.

მადლობა

მადლობას ვუხდით ასოცირებულ პროფესორ - ზარინა ბურკაძეს სამაგისტრო პროექტის განხორციელების პროცესში გაღებული ძალისხმევით და მხარდაჭერით. ასევე ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტს, პოლიტმეცნიერების პროგრამას და ყველა იმ ადამიანს, პროფესორებსა და ლექტორებს, რომლებმაც ბოლო ორი წლის განმავლობაში გადმოცემული ცოდნის საშუალებით დამეხმარნენ ამ ნაშრომის სრულყოფასა და აკადემიურ გზაზე განვითარებაში.